

İRAN'DA DÜŞÜNCE KURULUŞLARI

Hamid İbrahimî

Telif Hakkı

Copyright © 2019 İnan Araştırmaları Merkezi (İRAM). Bu eserin bütün hakları saklıdır.

Bu eser İRAM'dan yazılı izin alınmadan elektronik veya mekanik yollarla çoğaltılamaz. Metnin dijital versiyonu için www.iramcenter.org adresini ziyaret ediniz. Dijital kopya bu siteye aktif link verilerek kısmi olarak paylaşılabilir.

Burada ortaya konulan görüşler öncelikli olarak yazara aittir ve İRAM'ın kurumsal görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Editör : Umut Başar

Grafik Tasarım : Hüseyin Kurt

İnan Araştırmaları Merkezi

Oğuzlar, 1397. Sk., 06520, Çankaya Ankara / Türkiye Tel: +90 (312) 284 55 02-03 | Faks: +90 (312) 284 55 04
e-posta : info@iramcenter.org | www.iramcenter.org

İran'da Düşünce Kuruluşları

Think-Tanks in Iran

اندیشکده ها در ایران

Yazar Hakkında

Hamid İbrahimi

İran'ın Zencan Azad Üniversitesinden mezun olan Hamid İbrahimi, İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden yüksek lisans derecesini almıştır. Aynı üniversitede doktora programına devam eden İbrahimi araştırmalarını İran siyaseti, İran sosyolojisi ve sosyal sermaye-siyasal katılım ilişkisi üzerinde yoğunlaştırmaktadır.

Ocak 2019

İÇİNDEKİLER

Özet	4
Giriş	5
1. Dış İlişkiler Strateji Konseyi	8
1.1 Komisyonlar	8
1.2 Etkinlikler	8
1.3 Yayınlar.....	8
2. Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Stratejik Araştırmalar Merkezi	8
2.1 Yardımcılıklar	9
2.1.1. Uluslararası İlişkiler Araştırmaları Yardımcılığı	9
2.1.2. Dış Politika Araştırmaları Yardımcılığı	9
2.1.3. Ekonomik Araştırmaları Yardımcılığı	9
2.1.4. Kültür ve Toplum Araştırmaları Yardımcılığı.....	9
2.1.5. Hukuk Araştırmaları Yardımcılığı	10
2.1.6. Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Yardımcılığı	10
2.1.7. İcra ve Halkla İlişkiler Yardımcılığı	10
2.2. Etkinlikler	10
2.3. Yayınlar.....	10
3. Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi	10
3.1 Etkinlikler	11
3.2 Yayınlar.....	11
4. Dışişleri Bakanlığı Siyaset ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi	11
4.1. Etkinlikler	11
4.2. Yayınlar	12
5. İran Parlamentosu Araştırmaları Merkezi	12
5.1. Araştırmadan Sorumlu Yardımcılıklar.....	12
5.2. Etkinlikler	12
5.3. Yayınlar	12
6. Stratejik Savunma Araştırmaları Merkezi	12
6.1 Etkinlikler	13
6.2. Yayınlar	13
7. Uluslararası Enerji Araştırmaları Enstitüsü	13
7.1. Koordinatörlükler	13

7.1.1 Enerji Ekonomisi	13
7.1.2. Yönetim ve İnsan Kaynakları	14
7.1.3. Teknoloji Stratejik Araştırmaları	14
7.2. Etkinlikler	14
7.3. Yayınlar.....	14
8. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar ve Bilimsel İncelemeler Merkezi.....	14
8.1. Etkinlikler	15
8.2. Yayınlar.....	15
9. Ravand Ekonomi ve Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü	15
9.1. Etkinlikler	15
9.2. Yayınlar.....	15
10. Ebrar-ı Muasır Tahran Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü	15
10.1. Etkinlikler	16
10.2. Yayınlar.....	16
11. Endişe Sâzân-i Nûr Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	16
11.1 Etkinlikler	16
11.2. Yayınlar.....	16
12. Tedbir Ekonomi Yönetimi Araştırmaları Enstitüsü	16
12.1. Etkinlikler	16
12.2. Yayınlar.....	17
13. Bilim, Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi.....	17
13.1. Etkinlikler:.....	17
13.2. Yayınlar	17
14. Şehit Beheştî Üniversitesi Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü	17
14.1. Etkinlikler.....	17
15. İran-Avrasya Araştırmaları Enstitüsü	17
15.1. Etkinlikler.....	18
15.2. Yayınlar.....	18
Sonuç.....	18
Ekler	19

ÖZET

- İran'da, 1983'te Dışişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan "Siyaset ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi" ile aynı yılda Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak tesis edilen ve daha çok ekonomi ve teknoloji politikalarına yoğunlaşan "İnovasyon ve Teknoloji İş Birliği Merkezi" dışında 1990 yılına kadar düşünce kuruluşlarının varlığı ve faaliyetleri sınırlı kalmıştır.
- Sivil toplum kültürüyle doğrudan alakalı olan bağımsız düşünce kuruluşlarının İran'da gelişmesinin önünde bazı yapısal engeller bulunmaktadır.
- Ülkedeki yarı demokratik devlet düzeni, devletin basın ve medya üzerindeki yoğun denetimi, STK'ların gereken finansal altyapıyı oluşturma konusunda yetersizlikleri, ekonomik şeffaflığın düşük düzeylerde seyretmesi ve benzeri temel sorunlar, İran'da sivil toplum kuruluşları ve dolayısıyla bağımsız düşünce kuruluşlarının gelişmesinin önündeki engellerdendir.
- Düşünce kuruluşlarının politika geliştirmedeki rolünün farkında olan İranlı yetkililer, ülkede bu tür kuruluşların daha fazla gelişmesi gerektiğine vurgu yapmaya başlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: İran, Düşünce Kuruluşları, Siyaset, Ekonomi

SUMMARY

- Apart from the Institute for Political & International Studies which was established in 1983 within the Ministry of Foreign Affairs and Center for Innovation and Technology Cooperation which was established in the same year under the auspices of the presidency to focus on economic and technological issues, the role of think-tanks remained rather limited in Iran until 1990.
- The development of independent think-tanks, which are directly related to the civil society culture, faces several structural challenges in Iran.
- The semi-democratic system in the country, the official strict control over the media, the economically weak structure of NGOs, the insufficient economic transparency and similar problems are among the obstacles in front of the development of NGOs and independent think-tanks in Iran.
- Being aware of the significance of think-tanks in policy-making processes, Iranians officials have started to emphasize the developments of such centers in the country.

Keywords: Iran, Think Tanks, Politics, Economics

چکیده

- جدا از دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه و مرکز همکاری های نوآوری و فن آوری ریاست جمهوری که در سال ۱۳۶۲ تأسیس شدند، تا پایان دهه ۶۰ نقش اندیشکده ها در ایران محدود بوده است.
- توسعه اندیشکده های غیر دولتی که به طور مستقیم با فرهنگ جامعه مدنی در ارتباط است، با چالش های ساختاری متعددی در ایران مواجه است.
- مشکلات ساختاری نظیر نظام سیاسی نیمه دموکراتیک در کشور، کنترل شدید نهادهای حکومتی بر مطبوعات و رسانه ها، ناکارآمدی سازمان های غیر دولتی در ایجاد زیرساخت های مالی لازم، سطح پایین شفافیت اقتصادی و مشکلاتی از این دست از اصلی ترین موانع توسعه سازمان ها و اندیشکده های غیردولتی در ایران است.
- آگاهی مقامات ایرانی از اهمیت اندیشکده ها در فرآیند سیاست گذاری در کشورهای توسعه یافته سبب تأکید آنها بر توسعه این نهادها در کشور شده است.

کلید واژه ها: ایران، اندیشکده ها، سیاست، اقتصاد

Giriş

Düşünce kuruluşları; başta devlet kurumları ve yetkilileri gibi siyasi mercilere ve bunun yanı sıra kamuoyuna, medya organlarına ve diğer muhataplara yönelik disiplinler arası bilimsel araştırmalar hazırlayan merkezlerdir. Bu kurumlar, sundukları uzman görüşleri ve hazırladıkları diğer etkinliklerle politika yapımına katkı sağlama, danışmanlık görevi üstlenme, algı oluşturma ve kamu diplomasisi yürütme gibi amaçlar gütmekte ve özellikle gelişmiş ülkelerde önemli bir boşluk doldurmaktadır.

Düşünce kuruluşlarının 1960'lı yıllardan günümüze kadar olan gelişimine bakıldığında Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerinde bu türden kuruluşların öne çıktığı görülmektedir. Özellikle son dönemlerde düşünce kuruluşlarının dünyanın diğer bölgelerinde de gittikçe yaygınlaşmasına rağmen hâlihazırda söz konusu kuruluşların yarıdan fazlasının Kuzey Amerika ve Avrupa'da bulunuyor olması dikkate değer bir durumdur. Gerek siyasi yapısının sağladığı ortam gerekse de İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası siyasetteki konumundan dolayı güçlü bir düşünce kuruluşu geleneğine sahip olan ABD, bu türden kuruluşların en yaygın ve etkin olduğu ülkedir.¹

Düşünce kuruluşları birçok araştırmaya konu olmuşsa da bu husustaki en kapsamlı çalışmaya Pensilvanya Üniversitesine bağlı Lauder Enstitüsü bünyesinde yürütülen “Düşünce Kuruluşları ve Sivil Toplum Programı” imza atmaktadır.² 1989'da faaliyete başlayan program kapsamında, 2008 yılından itibaren her yıl düşünce kuruluşlarıyla ilgili bilgi ve değerlendirmeler içeren küresel ölçekli bir rapor yayımlamaktadır. “Küresel Düşünce Kuruluşları Endeksi Raporu” adıyla yayımlanan değerlendirme, 2017 yılında dünya genelinde 7815 düşünce kuruluşunu mercek altına almıştır.³

Rapora göre sayısal anlamda 1872 düşünce kuruluşuyla ABD birinci sırada ve 512 düşün-

ce kuruluşuyla Çin ikinci sırada gelmektedir. Ortadoğu ülkelerinden İsrail 67 düşünce kuruluşuyla 18. sırada yer alırken İran 64 düşünce kuruluşuyla dünya genelinde 20. Sırada yer almaktadır. Söz konusu listeye göre 46 düşünce kuruluşuna sahip olan Türkiye ise İsrail ve İran'dan sonra gelmektedir. Ayrıca raporda, muhtelif ölçütler doğrultusunda en etkili düşünce kuruluşlarının bilgileri de aktarılmıştır. Bu bağlamda listede İsrail'den 17, Türkiye'den 8 ve İran'dan 2 düşünce kuruluşu bölgenin “en etkili” düşünce kuruluşları olarak kaydedilmiştir. “Dışişleri Bakanlığı Siyaset ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi” ile “Ravand Ekonomi ve Uluslararası Araştırmaları Enstitüsü” en etkili İran menşeli düşünce kuruluşları olarak listede kendisine yer bulmuştur.

İran'da, 1979 Devrimi'nden sonra 1983'te Dışişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan “Siyaset ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi” ile aynı yılda Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak tesis edilen ve daha çok ekonomi ve teknoloji politikalarına yoğunlaşan “İnovasyon ve Teknoloji İş Birliği Merkezi” dışında 1990 yılına kadar düşünce kuruluşlarının varlığı ve faaliyetleri sınırlı kalmıştır. İran-İrak savaşından sonra Ekber Haşimi Rafsancani'nin Cumhurbaşkanlığı döneminde Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulan ve daha sonra Düzenin Yararını Teşhis Konseyine bağlanan “Stratejik Araştırmalar Merkezi” bu bağlamda önemli bir adım olmuştur. Nitekim bu adımı müteakiben 1990'lı yıllar boyunca ülkede art arda devlet kurumlarına bağlı araştırma merkezleri tesis edilmiştir.

Bu noktada, İran'da dilimizde düşünce kuruluşu olarak genellenen yapıların adlandırılmasına ilişkin bazı belirsizlikler olduğuna işaret etmek yerinde olacaktır. Ülkede araştırma merkezleri ve düşünce kuruluşları için şu adlandırmalar yapılmaktadır: *Merkez-i tahkikat*, *merkez-i pejûhişha*, *merkez-i berresiha*, *merkez-i mutalaat*, *pejûhişgah*, *pejûhişkede*, *endişkede*, *endişgah* ve *otak-ı fikr*. Bu kavramlardan ilk altısı araştırma merkezi anlamına gelirken son üçü düşünce kuruluşu kavramını karşılamaktadır. Bu ifade çokluğuna rağmen düşünce kuruluşuna ilişkin yeni tabirlerin türetimine hâlâ devam edilmektedir. Bu bağlamda bir konuş-

1 “Think Tank”. Encyclopædia Britannica. Encyclopædia Britannica Online. Encyclopædia Britannica Inc., <https://www.britannica.com/topic/think-tank>; (Erişim 03 Kas. 2018).

2 Think Tanks and Civil Societies Program (TTCSP); <https://www.gototthinktank.com/>; (Erişim 05 Kas. 2018).

3 McGann, James G., “2017 Global Go To Think Tank Index Report” (2018). TTCSP Global Go To Think Tank Index Reports. 13; https://repository.upenn.edu/think_tanks/13; (Erişim 05 Kas. 2018).

masında düşünce kuruluşlarının önemine vurgu yapan Devrim Rehberi Ali Hamenei, *otak-ı fikr* (think tank) ibaresinin “Batılı anlamda” düşünce kuruluşu kavramını çağrıştırdığını ve *heyet-i endişeverzi* (düşünce geliştirme heyeti) tabirini daha uygun bulduğunu ifade etmiştir.⁴

Yine de başlangıçtan itibaren bu tarz kuruluşların “ithal yapılar” olduğuna ilişkin tartışmaların İran’da bu alandaki gelişimin önüne geçemediği görülmektedir. Nitekim İran İslam Devrimi’nden sonra yeni rejimin kuruluş sürecinde ve 1980’li yılların sonlarına kadar uzanan İran-İrak savaşının ortaya çıkardığı kaos ve istikrarsız dönemin bitmesinin ardından rejimin otoritesi ülke genelinde tahkim edilmiş ve “Beş Yıllık Kalkınma Planları” hazırlanmaya başlanmıştır. Bununla birlikte 10 yıl gibi kısa bir sürede ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde birçok krizi geride bırakmış olan yeni yönetim, ulusal ve uluslararası gelişmeleri izlemek ve bu alanlarda strateji geliştirmek adına akademik bilgi ile tecrübeli politikacıların deneyimlerini bir araya getirecek kurumlara ihtiyaç duymuştur. Dolayısıyla 90’lı yıllarda bu amaçla; Devrim Rehberliği, Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar, parlamento, Genelkurmay Başkanlığı ve diğer güvenlik kurumları gibi devletin en önemli kurumları bünyesinde pek çok araştırma merkezi faaliyete başlamıştır.

Ülke siyasetinde yaşanan gelişmeler sonucunda 1990’lı ve 2000’li yıllarda, üniversitelere bağlı düşünce kuruluşları faaliyete başlamıştır. Gelişmiş ülkelerdeki üniversitelere bağlı düşünce kuruluşlarının yaygınlığı ve ülke siyasetindeki etkinliği, İran’daki üniversiteler tarafından örnek alınmıştır. Günümüze kadar devam eden süreçte başta Tahran, Şehid Beheştî ve Allame Tabatabai üniversiteleri gelmek üzere İran’ın birçok üniversitesinde araştırma merkezi kurulmuştur.

Her ne kadar devlet kurumlarına bağlı merkezlere nispetle sayıca az olsa da İran’da, bağımsız araştırma merkezlerinin devlet destekli merkezlerle hemen hemen aynı zaman aralığında faaliyete başladığı görülmektedir. Ancak 2000’lerin başından itibaren bağımsız düşünce

kuruluşları yaygınlık bakımından devlete bağlı kuruluşların önüne geçmiştir. Buna rağmen İran’da düşünce kuruluşu kültürünün görece yeni ve henüz gelişme aşamasında olduğu söylenebilir. Diğer yandan sivil toplum kültürüyle doğrudan alakalı olan bağımsız düşünce kuruluşlarının İran’da gelişmesinin önünde bazı yapısal engeller bulunmaktadır. Bunlardan biri İran’da genel olarak sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine ilişkin gözlemlenen hukuki alt yapı sorunudur. Son zamanlarda bu konuda parlamentodan geçirilen bazı kanunlar ve hukuki düzenlemelerle bu soruna ilişkin birtakım adımlar atılmış olsa da STK’ların kuruluş aşamasında karşılaştıkları bürokratik zorluklar, bu tür kurumlar için gerekli hukuki destek yetersizliği ve farklı denetleyici kurumların engellemeleri gibi çeşitli problemler henüz çözülmüş değildir.⁵

Bunun yanında ülkedeki yarı demokratik devlet düzeni, devletin basın ve medya üzerindeki yoğun denetimi, STK’ların gereken finansal altyapıyı oluşturma konusunda yetersizlikleri, ekonomik şeffaflığın düşük düzeylerde seyretmesi ve benzeri temel sorunlar, İran’da sivil toplum kuruluşları ve dolayısıyla bağımsız düşünce kuruluşlarının gelişmesinin önündeki engellerdendir.

Düşünce kuruluşları farklı kurumsal şekillerde ve hukuki düzenlemeler altında çalışmaktadır. Bu nedenle düşünce kuruluşlarını; araştırma ajandaları, çalışanlarının nitelikleri ve temel kurumsal amaçları gibi çeşitli özellikleri bakımından farklı şekillerde sınıflandırmak mümkündür. Sınıflandırmada bir yöntem, düşünce kuruluşlarını “siyasi partiye bağlı, devlete bağlı, özerk veya bağımsız, devlete yarı bağlı, yarı bağımsız, üniversiteye bağlı kuruluşlar” şeklinde tanımlamaktır. Diğer bir yöntem ise söz konusu yapıları “devlet tarafından kurulan veya finanse edilen, üniversite içerisinde kurulmuş veya üniversiteye bağlı, bağımsız olan, şirketler tarafından kurulan veya iş çevrelerine ve siyasi partilere bağlı” şeklinde ele almaktır.⁶

⁵ Muhammed İsazâde, “Çalışma-yi Hukuki-ye Sazmanha-yi Merdüm-nihad Der İran”, İran Sivil Toplum Kuruluşları Konseyi; <https://is.gd/6ZUKWi>; (Erişim 03 Ocak. 2019).

⁶ Bağcı H. & Aydın A., “Dünyada ve Türkiye’de Düşünce Kuruluşu Kültürü”, Türkiye’de Stratejik Düşünce Kültürü ve Stratejik Araştırma Merkezleri, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 56-123.

⁴ “Rehberi: Otak-ı Fikr Tabir-i Ferengisit”, Khabaronline, <https://goo.gl/Qb4rhk>; (Erişim 05 Kas. 2018).

Bu çalışmada İran'daki düşünce kuruluşları, kurumsal statüleri esas alınarak devlete bağlı olanlar, üniversite bünyesinde faaliyet gösterenler ve bağımsız olanlar şeklinde üç başlık altında toplanmıştır. Bu yöntemin benimsenmesinin birkaç nedeni bulunmaktadır. İlk olarak İran'da şirketlere veya iş çevrelerine bağlı düşünce kuruluşları genel olarak sanayi, bilişim, teknoloji vb. alanlarda faaliyet yürütmektedir. Ne var ki bu alanlarda etkin olan düşünce kuruluşları, ekonomi alanına yoğunlaştığından eldeki çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. İkinci neden ise düşünce kuruluşlarının kendilerini kurumsal olarak konumlandırma şekline ilişkindir. Yukarıda değinildiği üzere bazı temel sorunlardan dolayı resmî olarak devlet kurumları veya üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren düşünce kuruluşları dışında diğer merkezler kurumsal, siyasi veya finansal olarak bağımlık durumları konusunda bazı istisnalar dışında genel olarak bilgi paylaşmamakta ve sadece STK statüsünde faaliyet yürüttüklerine vurguda bulunmaktadır. Bu durumda da söz konusu düşünce kuruluşlarının devlete yarı bağlı, yarı bağımsız veya tamamen bağımsız olduklarını belirtmek zorlaşmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, devlete bağlı veya üniversitelerin bünyesinde faaliyetlerde bulunan merkezler dışında diğer düşünce kuruluşları kendi beyanları esas alınarak bağımsız düşünce kuruluşu statüsünde değerlendirilmiştir.

İran'da devlete bağlı düşünce kuruluşları, başat resmî kurumların bünyesinde çalışmalarını sürdürmektedir. Söz konusu kuruluşlar gerek kurumsal statüleri gerekse de faaliyet tarzları sebebiyle politika yapım sürecindeki etkinlikleri açısından öne çıkmaktadır. Bu merkezlerin yönetim kadrolarının genelde uzun süre üst düzey kamu görevlerinde bulunmuş isimlerden oluşması bu noktada temel etkindir. Ayrıca söz konusu düşünce kuruluşları, siyasal yaşamın konvansiyonel parti sistemine dayanmadığı İran'da, muhafazakârlar ve reformistler başta olmak üzere farklı siyasi görüşlere mensup deneyimli siyasetçilerin sistem içerisinde tutulması açısından önemlidir. Bu husus, eski İran cumhurbaşkanlarından Rafsancani döneminde Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Mer-

kezi kurulurken merkezin amaçlarından birinin bir çeşit gölge hükümet oluşturmak olarak açık bir şekilde ifade edilmesiyle göz önüne serilmiştir.⁷ Örneğin, Devrim Rehberliği gibi devletin zirvesindeki kurumlara danışmanlık görevi yapan Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Stratejik Araştırmalar Merkezinin muhafazakâr bir isim olan Ali Ekber Velayeti tarafından yönetilirken aynı görevi yapan diğer bir düşünce kuruluşu olan Dış İlişkiler Strateji Konseyinin başında reformist Kemal Harrazi'nin bulunması bu bağlamda dikkat çekicidir.

Diğer yandan İran'ın en önemli düşünce kuruluşlarının bazılarının devlet üniversiteleri bünyesinde faaliyet yürüttüğü görülmektedir. Üniversitelere bağlı düşünce kuruluşları, bu kurumsal aidiyetlerinin yanı sıra yönetici ve akademik kadrolarının ekseriyetle devlet kurumlarında yetkili ya da bu kurumlara danışmanlık yapıyor olması nedeniyle pekâlâ devlete bağlı düşünce kuruluşları kategorisinde değerlendirilebilir. Buna rağmen düşünce kuruluşları ile ilgili çeşitli sınıflandırma yöntemlerinde genel olarak üniversitelere bağlı düşünce kuruluşlarının ayrı bir kategoriye yerleştirildiği dikkate alınarak bu çalışmada da bu ayırım tercih edilmiştir.

İran'da bağımsız düşünce kuruluşlarının sayıları oldukça fazladır ve bunlardan bazıları, ülkenin en önemli düşünce kuruluşları listesinde yer almaktadır. Bu tür düşünce kuruluşlarının sayısının ülkede giderek arttığı görülmektedir. 1979 Devrimi'nden itibaren başta ABD olmak üzere Batılı devletlerle çeşitli sorunlar yaşayan İran, Batılı devletlerle gergin bir seyir takip eden ilişkileri sebebiyle söz konusu devletlerin özellikle dış politika geliştirme araç ve süreçlerini dikkatle izlemektedir. Bu nedenle bilhassa başta ABD'dekiler ve ikincil olarak Avrupa'dakiler gelmek üzere dünyadaki düşünce kuruluşlarının etki ve etkinlikleri, İran'ın ilgili kurumları tarafından mercek altına alınmıştır. Ayrıca düşünce kuruluşlarının politika geliştirmedeki rolünün farkında olan İranlı yetkililer, ülkede bu tür kuruluşların daha fazla gelişmesi gerektiğine vurgu yapmaya başlamışlardır. Ülkedeki

⁷ "Teşkil-i Devlet-i Saye Hedef-i Merkez-i Tahkikat-i Stratejik", Taadol- newspaper, 13.01.2018; <https://is.gd/MobPv9>; (Erişim 05 Ocak, 2019).

bağımsız düşünce kuruluşlarının sayısındaki artışın bu yaklaşımla ilintili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Hazırlanan bu çalışmada her üç kategorideki düşünce kuruluşlarına yer verilmekle birlikte ülkenin önde gelen 15 düşünce kuruluşuna ilişkin bilgiler daha ayrıntılı olarak sunulmuştur. Bu 15 kuruluşun dışında kalan diğer düşünce kuruluşları ise önem sırasına göre üç gruba ayrılarak tablolar hâlinde araştırmanın sonuna eklenmiştir. İlk iki tabloda faaliyetleri ve etkileri bakımından ikincil önemde olan kuruluşlar sıralanmıştır. Üçüncü tabloda ise düşünce kuruluşu statüsünde olmamakla beraber genellikle internet üzerinden yayım yapan ancak politika yapımında ve kamuoyu algısı oluşturmada etkili olan analiz siteleri yer almaktadır.

1. Dış İlişkiler Strateji Konseyi

Farsça Adı: شورای راهبردی روابط خارجی

İngilizce Adı: Strategic Council on Foreign Relations

İnternet Sayfası: <http://www.scfr.ir/> (Farsça)

İlgi Alanı: Dış Politika

Kurumsal Statüsü: Devlet Kuruluşu (Devrim Rehberliğine Bağlı)

Kuruluşu: 2006, Tahran

Dış İlişkiler Strateji Konseyi, Devrim Rehberi'nin kararıyla 2006 yılında Devrim Rehberi'ne dış politika danışmanlığı yapmak amacıyla kurulmuştur. Konsey üyeleri Kemal Harrazi, Said Celili, İbrahim Şeybani, Ahmed Vahidi, Mehdi Mustafavi ve Muhammed Hüseyin Tarımı'den oluşmaktadır. Konseye Eski Dışişleri Bakanı Kemal Harrazi Başkanlık etmektedir.

1.1 Komisyonlar

• Politika Komisyonu

Komisyon başkanı Said Celili'dir. 2007-2013 yılları arasında Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğini yürüten Celili aynı zamanda Düzenin Yararını Teşhis Konseyi üyesidir.

• Ekonomi Komisyonu

Komisyon başkanı İbrahim Şeybani, bir dönem İran'ın Viyana Büyükelçisi olarak görev yapmış ve 2013- 2017 yılları arasında İran Merkez Bankası Başkanlığını yürütmüştür.

• Savunma ve Güvenlik Komisyonu

Komisyonun başkanı olan Eski Savunma Bakanı ve Devrim Muhafızı Tuğgeneral Ahmed Vahidi aynı zamanda Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Üyesi, Millî Savunma Üniversitesi Rektörü ve Stratejik Savunma Araştırmaları Merkezi Başkanı'dır.

• Bilim ve Kültür Komisyonu

Komisyona Mehdi Mustafavi başkanlık etmektedir. Dışişleri Bakanı Eski Yardımcısı olan Mustafavi, İslami Kültür ve İlişkiler Kurumu Eski Başkanı'dır.

1.2 Etkinlikler

Merkez başkanı; üst düzey yabancı devlet yetkilileri, uluslararası kuruluşların yetkilileri ve yabancı düşünce kuruluşlarının yetkilileriyle görüşmeler ve ortak oturumlar gerçekleştirmektedir. Ayrıca merkez uluslararası konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemektedir.

1.3 Yayınlar

Merkezin internet sayfasında makaleler ve analizler yayımlanmakta; uluslararası ilişkiler, güvenlik vb. konularla ilgili yabancı kitap, makale ve diğer kaynakların tanıtımı ve eleştirel analizleri hazırlanmakta; yabancı düşünce kuruluşlarının tanıtımı ve yayınlarının analizi yapılmakta; yabancı devletlerin dış politika stratejileri ve doktrinleri tercüme edilmektedir.

2. Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Stratejik Araştırmalar Merkezi

Farsça Adı: پژوهشکده تحقیقات راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام

İngilizce Adı: Institute for Strategic Studies (ISR) / Eski adı: Center for Strategic Research (CSR)

İnternet Sayfası: <http://www.csr.ir/> (Farsça, İngilizce, Arapça)

İlgi Alanı: Dış Politika, Bölgesel Politikalar, Ekonomi, Güvenlik, Toplum, Kültür, Hukuk, Bilim ve Çevre Politikaları

Yıllık Bütçesi: 117,4 Milyar Riyal (2.6 milyon dolar, 2017)

Kurumsal Statüsü: Devlet Kuruluşu

Kuruluşu: 1989, Tahran

Merkez, 1989 yılında Rafsanjani'nin Cumhurbaşkanı seçilmesinin ardından Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulmuştur. Rafsanjani'nin 1997'de görev süresi dolduktan sonra Devrim Rehberi tarafından Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Başkanı olarak atanmasıyla bu kuruma bağlanmasına karar verilen merkez o tarihten itibaren bu kurumsal çerçevede faaliyet yürütmüştür. Uluslararası ilişkiler, güvenlik, siyaset, kültür, toplum, ekonomi ve birçok benzer alanda araştırmalar yapan Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Stratejik Araştırmalar Merkezi; Devrim Rehberi'ne, Düzenin Yararını Teşhis Konseyi'ne ve diğer üst düzey siyasi karar mercilerine danışmanlık sağlamaktadır. Ayrıca bazı çalışma sonuçları kitap, rapor vb. yayınlar şeklinde kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Stratejik Araştırmalar Merkezine 2006-2013 yılları arasında mevcut Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani başkanlık etmiştir. 2013'ten beri merkezin başkanlığını eski dışişleri bakanlarından Ali Ekber Velayeti yürütmektedir. Yaklaşık 16 yıl Dışişleri Bakanlığı yapmış olan Velayeti, daha önce Dış İlişkiler Strateji Konseyi başkanlığında bulunduğu gibi hâlihazırda Devrim Rehberi'nin Dış İlişkiler Başdanışmanı'dır.

Merkez, çalışmalarını yedi yardımcılık kanalıyla yürütmektedir.

2.1 Yardımcılıklar

2.1.1. Uluslararası İlişkiler Araştırmaları Yardımcılığı

Yardımcılık aynı zamanda Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü olan Behram Kasimi tarafından yürütülmektedir.

Araştırma Grupları

- Uluslararası Kuruluşlar
- Uluslararası Güvenlik
- Politika Geliştirme
- Gelecek Çalışmaları
- Demokrasi ve İnsan Hakları

2.1.2. Dış Politika Araştırmaları Yardımcılığı

Eski Pekin Büyükelçisi Muhammed Hüseyin Melaik yardımcılığın başındaki isimdir.

Araştırma Grupları

- Ortadoğu ve Basra Körfezi
- Asya Araştırmaları
- Avrasya Araştırmaları
- Avrupa ve Amerika Araştırmaları
- Stratejik Araştırmalar

2.1.3 Ekonomik Araştırmaları Yardımcılığı

Yardımcılıktan sorumlu olan Dr. Mecid Kasimi aynı zamanda Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Karma Komisyonu Üyesi ve Pasargad Bankasının genel müdürüdür.

Araştırma Grupları

- Makro Ekonomi
- Enerji Ekonomisi
- Ekonomik Adalet ve Refah
- Sanayi ve Madencilik
- Altyapı İşleri
- Bütçe ve Planlama
- Gelecek Çalışmaları
- Ziraat İşleri
- Konut ve Bina Ekonomisi

2.1.4. Kültür ve Toplum Araştırmaları Yardımcılığı

Yardımcılıktan Dr. Mehdi Nevid Ethem sorumludur. Eğitim bakanlığında bakan yardımcılığı görevini yürütmüş olan Nevid Ethem, hâlihazırda Eğitim Bakanlığı Yüksek Konseyi Genel Sekreteri'dir.

Araştırma Grupları

- Kültürel İşler
- Medya ve Teknoloji
- Seçkin Gençler
- Spor
- Eğitim ve Öğretim
- Toplumsal İşler
- Toplumsal Kaynaklar ve Yönetimi
- İslami-İranlı Kimlik
- Sanat
- Aile

2.1.5. Hukuk Araştırmaları Yardımcılığı

Yardımcılığın başında Şehit Beheştî Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Mir Muhammed Sadıki bulunmaktadır. Sadıki ayrıca 2000-2002 yılları arasında Yargı Sözcüsü olarak görev yapmıştır.

Araştırma Grupları

- Ceza Hukuku ve Kriminoloji
- Kamu Hukuku
- Özel ve Ekonomik Hukuk
- Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları

2.1.6. Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Yardımcılığı

Yardımcılığı yürüten Prof. Dr. Mehdi Tahrançi, Şehit Behiştî Üniversitesi öğretim üyelerindedir. Geçmişte Tahrançi, Şehit Beheştî Üniversitesi Rektörlüğünde bulunmuş ve İslami Azad Üniversitesine vekaleten başkanlık etmiştir.

Araştırma Grupları

- Bilim ve Teknolojik Gelişmeleri Sürekli İzleme
- Bilim ve Teknolojik Gelişmeleri Sürekli Değerlendirme
- Akıllı Gelişim
- Bilim ve Teknolojide Öncelikler

2.1.7. İcra ve Halkla İlişkiler Yardımcılığı

Eski İmar Cihadı Bakanı Gulam Rıza Firuziş bu yardımcılıktan sorumlu olduğu gibi merke-

zin başkanvekilliği görevini de yürütmektedir.

Yardımcılıklar ve yardımcılıklara bağlı araştırma gruplarıyla beraber merkezin bünyesinde üç çalışma grubu daha bulunmaktadır. Kur'ânî Düşünce Konseyi, Sağlık Danışma Ofisi ve Bölgesel Araştırmalar Stratejik Konseyi söz konusu üç çalışma grubudur. Bu son konsey, "İpek Yolunun Tekrar Canlandırılması ve Çin Demiryollarının İran Demiryollarına Bağlanması Gerekliliği" başlığı altında önemli bir çalışma yürütmektedir.

2.2 Etkinlikler

Ulusal ve uluslararası sempozyum ve konferanslar, oturumlar ve seminerler düzenlemek ve farklı düzeylerdeki yabancı diplomat ve devlet yetkilileri ile görüşmeler gerçekleştirmek merkezin gerçekleştirdiği etkinliklerdendir.

2.3. Yayınlar

1. Strateji (Üç Aylık Dergi)
2. Ekonomik Strateji (Üç Aylık Dergi)
3. Uluslararası Kuruluşlar (Üç Aylık Dergi)
4. İran Perspektifinden Dışişleri İncelemesi (Farsça-İngilizce), (Iranian Review of Foreign Affairs) (Üç Aylık Dergi)
5. Dış İlişkiler (Üç Aylık Dergi)
6. Toplumsal-Kültürel Strateji (Üç Aylık Dergi)
7. Kitap Yayınları
8. Raporlar
9. Merkezin internet sayfasında yayınlanan makaleler ve raporlar

3. Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Farsça Adı: مرکز بررسی های استراتژیک ریاست جمهوری

İngilizce Adı: Center for Strategic Studies (CSS)

İnternet Sayfası: <http://www.css.ir/> (Farsça)

İlgi Alanı: Kamu Politikaları; Dış Politika, Sağlık, Toplum, Kültür, Bilim ve Çevre Politikaları

Akademik Kadrosu: 22 kişi

Yıllık Bütçesi: 120 Milyar Riyal (2,66 milyon dolar, 2017)

Kurumsal Statüsü: Devlet kuruluşu (Cumhurbaşkanlığına bağlı)

Kuruluşu: 1997, Tahran

Merkezin amacı kamu politikaları alanında ve iktisadi, siyasi, toplumsal, çevresel, hukuki vb. konularda imza atılan araştırmalar, raporlar, projeler ve diğer faaliyetlerle söz konusu alanlarda strateji geliştirilmesine katkı sunmak için Cumhurbaşkanına danışmanlık görevi yapmaktır. Merkezin başkanlığını Muhammed Hatemi hükümeti döneminde istihbarat bakan yardımcılığı görevini yürütmüş olan ve hâlihazırda Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'nin başdanışmanı olarak görev yapan Hüsameddin Aşına yürütmektedir. Merkezin faaliyetleri özellikle Aşına döneminde kamu politikaları üzerinde yoğunlaşmıştır. Kamu Politikaları Araştırmaları Ağı (<http://npps.ir/>) merkezin bu alanda farklı araştırmacıların ve uzmanların çalışmalarını yayımladığı bir platformdur. Söz konusu araştırmacılar ve uzmanlar ile siyasi karar alıcılar ve kamu kurumları arasında bir köprü oluşturmak Kamu Politikaları Araştırmaları Ağı'nın amacı olarak belirlenmiştir.

Araştırma Grupları

- İç Politika
- Ekonomi Politikaları
- Dış Politika
- Sağlık Politikaları
- Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Politikaları
- Toplum ve Kültür Politikaları
- Çevre Politikaları
- Genel

3.1 Etkinlikler

Merkez düzenli olarak seminerler, oturumlar ve konferanslar organize etmektedir.

3.2. Yayınlar

1. Kamu Politikaları Stratejik Araştırmaları (Üç Aylık Dergi)
2. Toplantı Raporları
3. Diğer raporlar
4. Kitaplar

5. Merkezin internet sayfasında yayımlanan makaleler ve raporlar

4. Dışişleri Bakanlığı Siyaset ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi

Farsça Adı: مرکز مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه

İngilizce Adı: Institute for Political & International Studies (IPIS)

İlgi Alanı: Dış Politika

İnternet Sayfası: <http://www.ipis.ir> (Farsça, İngilizce)

Kurumsal Statüsü: Devlet Kuruluşu (Dışişleri Bakanlığına Bağlı)

Kuruluşu: 1983, Tahran

Siyaset ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi, 1979 İran Devrimi'ni müteakiben alanında ilk düşünce kuruluşlardan biri olarak 1983'te kurulmuştur. Merkez, İran İslam Cumhuriyeti'nin dış politikasıyla ilgili araştırmalar yürütmektedir.

Merkezin araştırmaları; kitap, dergi, bülten ve rapor şeklinde üst düzey siyasi karar mercilerine ve ilgili araştırmacılara sunulmaktadır. Merkezde ayrıca yurt içi ve yurt dışından akademisyenlerin, araştırmacıların ve diplomatların katılımıyla seminerler, yuvarlak masa toplantıları ve yıllık konferanslar düzenlenmektedir. Merkezin genel direktörlüğünü Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Prof. Dr. Muhammed Kâzım Seccadpur yürütmektedir.

Araştırma Grupları

- Asya – Pasifik
- Orta Asya ve Kafkasya
- Afrika
- Avrupa
- Amerika
- Enerji ve Uluslararası Ekonomi
- Orta Asya ve Basra Körfezi
- Stratejik
- İletişim ve Bilgi

4.1. Etkinlikler

Merkez tarafından yuvarlak masa toplantıları, uluslararası konferanslar, seminer ve ko-

nuşmalar düzenlemekte ve araştırma projeleri yürütmektedir.

4.2. Yayınlar

1. Dış Politika (Üç Aylık Dergi)
2. Dış İlişkiler Tarihi (Üç Aylık Dergi)
3. Orta Asya ve Kafkasya (Üç Aylık Dergi)
4. Uluslararası Gelişmeler (Üç Aylık İngilizce Dergi, The Iranian Journal of International Affairs)
5. Afrika Araştırmaları Dergisi
6. Amuderya Dergisi (Rusça)
7. Olaylar ve Analizler (Aylık Dergi)
8. Kitap Yayınları
9. Merkezin internet sayfasında yayınlanan makaleler ve raporlar

5. İran Parlamentosu Araştırmaları Merkezi

Farsça Adı: مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی

İngilizce Adı: Islamic Parliament Research Center of The Islamic Republic of Iran (IPRC)

İnternet Sayfası: <http://rc.majlis.ir> (Farsça, İngilizce)

İlgi Alanı: Politika; Ekonomi, Altyapı, Toplum, Kültür ve Hukuk

Kurumsal Statüsü: Devlet Kuruluşu (Parlamentoya Bağlı)

Kuruluşu: 1995, Tahran

İran parlamentosuna bağlı bir araştırma kurumu olan merkezin görevi; milletvekilleri, meclis komisyonları ve meclis başkanlık divanına danışmanlık yapmak ve uzman görüşü sağlamak için araştırma faaliyetleri yürütmektir. Merkez Başkanı Tahran Milletvekili Dr. Kâzım Celali'dir. Celali ayrıca İran Meclisi Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Komisyonu Sözcüsü'dür. Merkezin başkan yardımcılığını Dr. İrvan Mesudiasl üstlenmektedir. Mesudiasl daha önce İslami Azad Üniversitesi Rektör Yardımcılığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Parlamento İşleri Yardımcılığı görevlerini yürütmüştür.

5.1. Araştırmadan Sorumlu Yardımcılıklar

1. Ekonomi Araştırmaları (Dr. Muhammed Kasimi)
2. Altyapı ve Üretim İşleri Araştırmaları (Dr. Hüseyin Afşin)
3. Toplum ve Kültür Araştırmaları (Dr. İrvan Mesudiasl)
4. Siyaset ve Hukuk Araştırmaları (Dr. Ceval Dehkani Firûzabadi)
5. Koordinasyon ve Araştırma Planlamaları (Dr. Muhammed Hasan Muadi Rudseri)

5.2. Etkinlikler

Merkez; panel, ulusal sempozyum ve konferanslar gibi etkinlikler düzenlemekte ve bunun yanında merkez yetkilileri, yabancı temsilciler ve devlet yetkilileriyle görüşmeler yapmaktadır. Ayrıca merkez tarafından ulusal ve uluslararası araştırma merkezleriyle iş birliği içinde ortak projeler geliştirilmektedir.

5.3. Yayınlar

1. Parlamento ve Strateji (Üç Aylık Dergi) (<http://nashr.majles.ir/>)
2. Merkezin internet sayfasında yayınlanan makaleler ve raporlar

6. Stratejik Savunma Araştırmaları Merkezi

Farsça Adı: مرکز تحقیقات استراتژیک دفاعی

İngilizce Adı: Center for Strategic Defence Research

İnternet Sayfası: <http://www.mtrd.ir> (Farsça)

İlgi Alanı: Güvenlik, Sivil ve Askerî Savunma

Kurumsal Statüsü: Devlet Kuruluşu (Genelkurmay Başkanlığına Bağlı)

Kuruluşu: 1992, Tahran

Stratejik Savunma Araştırmaları Merkezi, ilk olarak 1989 yılında Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmaları Merkezinde Savunma İşleri

Yardımcılığı adıyla faaliyete başlamıştır. Merkez daha sonra 1991 yılında Devrim Rehberi'nin kararıyla İran Genelkurmay Başkanlığına bağlanmıştır. Hâlihazırda bu hüviyetini koruyan ve silahlı kuvvetlerin araştırma-geliştirme faaliyetlerinde önemli rolü olduğu belirtilen merkez; savunma ve güvenlik inşası ve savunma ekonomisi gibi alanlarda periyodik sempozyumlar, konferanslar vb. etkinlikler tertip etmektedir. Merkezin araştırma sonuçları kitap, dergi ve rapor şeklinde kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

Merkezin başkanlığını aynı zamanda Millî Savunma Üniversitesi Rektörü olan Eski Savunma Bakanı Devrim Muhafız Tuğgeneral Ahmed Vahidi yapmaktadır.

Araştırma Grupları

- Lojistik ve Savunma Teknolojisi
- Bölgesel ve Uluslararası Alan İncelemeleri
- Doktrin ve Stratejiler
- Jeopolitik
- Stratejik Yönetim ve İnsan Kaynakları
- Savunma Kaynakları ve Ekonomisi
- Güvenlik

6.2 Etkinlikler

Merkezin internet sayfasında yayınlanan makaleler ve raporlar

6.1 Yayınlar

1. Savunma Stratejisi (Üç Aylık Dergi)
2. Savunma (Dergi)
3. Savunma Bilgileri (Aylık Dergi)
4. Stratejik Perspektif (Dergi)
5. Lojistik ve Savunma Teknolojisi (Üç Aylık Dergi)
6. Stratejik Savunma Yönetimi (Üç Aylık Dergi)
7. Dâna (Aylık Dergi)
8. Stratejik Alan (Üç Aylık Dergi)

7. Uluslararası Enerji Araştırmaları Enstitüsü

Farsça Adı: مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی

İngilizce Adı: Institute for International Energy Studies (IIES)

İnternet Sayfası: <http://www.iies.ac.ir> (Farsça)

İlgi Alanı: Petrol ve Doğalgaz Ekonomisi ve Politikaları

Kurumsal Statüsü: Devlet Kuruluşu (Petrol Bakanlığına Bağlı)

Kuruluşu: 1991, Tahran

İran İslam Cumhuriyeti'nin 20 Yıllık Vizyon Belgesinde (2025) belirtilen hedeflere ulaşmasına yardımcı olma, petrol sanayiinin ülkenin bilimsel, ekonomik, sosyal, toplumsal, siyasi ve uluslararası faaliyetlerinde etkin rol ifa etmesini sağlama ve üst düzey karar vericilerinin politika oluşturmaya katkı sunma merkezin orta ve uzun vadeli hedefleri olarak açıklanmıştır. Merkez, araştırma faaliyetlerini üç koordinatörlük altında yürütmektedir. “Ülke Kapsamlı Enerji Planı” ve “İran Ulusal Petrol Şirketi Faaliyet ve Sistemlerini Yeniden Yapılandırma (*NIOC Activities & Systems Reengineering*)” projeleri merkezin gerçekleştirdiği faaliyetler arasında yer almaktadır. Merkez ayrıca 1995'ten 2011'e kadar 16 uluslararası sempozyum düzenlemiştir.

Merkezin başkanlığını Dr. Ali Mübini Dehkordi yürütmektedir. Dehkordi aynı zamanda Petrol Bakanı'na başdanışmanlık yapmaktadır. Merkezin araştırma yardımcılığından Dr. Muhammed Müttaki sorumludur. Dr. Siyavuş Der-yabar'ın başında olduğu uluslararası ofisi ise merkezin dış ilişkilerini yürütmektedir.

7.1. Koordinatörlükler

7.1.1 Enerji Ekonomisi

Araştırma Grupları

- Enerji Piyasası
- Enerji Gelişmeleri
- OPEC ve Uluslararası Kuruluşlar, Sözleşmeler ve Anlaşmalar

7.1.2. Yönetim ve İnsan Kaynakları

Araştırma Grupları

- Stratejik Yönetim Araştırmaları
- İnsan Kaynaklarını Geliştirme
- Kurum ve Yapılanma
- Düşünce Sermayeleri ve Bilgi Yönetimi

7.1.3 Teknoloji Stratejik Araştırmaları

Araştırma Grupları

- Politika Geliştirme ve Teknoloji Ekonomisi (Petrol Bakanlığı ve Petrol Sanayisi Odaklı)
- İnovasyon Yönetimi ve Teknoloji Geliştirme (Firmalar Düzeyinde)
- Gelecek Araştırmaları ve Enerji Teknolojileri Denetimi

7.2. Etkinlikler

Merkez, panel, seminer, eğitim kursları, ulusal ve uluslararası sempozyumlar düzenlemekte ve araştırma projeleri yürütmektedir.

7.3. Yayınlar

1. Enerji Ekonomisi Araştırmaları (Üç Aylık dergi)
2. Petrol Sanayisinde İnsan Kaynakları Yönetimi (Üç Aylık Dergi)
3. Enerji ve İstatistikler Uluslararası Dergi (İngilizce) (International Journal of Energy and Statistics)
4. Enerji Diplomasisi (İnternet Sayfası)
5. Petrol ve Doğalgaz Piyasası Gelişmeleri (Dergi)
6. Petrol ve Doğalgaz Gelişmeleri (Haftalık Analizi Dergisi)
7. Habername (Üç Aylık Haber Bülteni)
8. Merkezin internet sayfasında yayımlanan makaleler, analiz raporları ve diğer yazılar

8. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar ve Bilimsel İncelemeler Merkezi

Farsça Adı: مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه

İngilizce Adı: Center for Scientific Research and Middle East Strategic Studies

İnternet Sayfası: <https://www.emess.ir> (Farsça, İngilizce, Arapça)

İlgi Alanı: Dış Politika, Ortadoğu ve Enerji Güvenliği

Akademik Kadrosu: 65 (13 Asli, 52 Konuk)

Kurumsal Statüsü: Bağımsız

Kuruluşu: 1988, Tahran

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar ve Bilimsel İncelemeler Merkezi, uluslararası ilişkiler bilimi alanında teorik çalışmaların yanında Ortadoğu'ya ilişkin araştırmalar yürütmektedir. Siyaset ve uluslararası ilişkiler alanında İran'da devrimden sonra bu alanda tesis edilen ilk kurumlardan olan merkez, şimdiye kadar gerçekleştirdiği faaliyetlerle alanındaki en etkin düşünce kuruluşlarından biri hâline gelmiştir. Akademik yayınları dikkat çeken merkez ayrıca yurt içinden ve dışından akademisyen, araştırmacı ve diplomatların katılımıyla düzenlediği seminer, yuvarlak masa toplantıları ve konferanslarla dış politika yapımında ve politikaların kamuoyuna duyurulmasında gayri resmi bir işlev görmektedir.

Merkezin başkanlığını Dr. Hüseyin Musevi yürütmektedir. Tahran Şehit Beheştî Üniversitesi öğretim üyesi olan Prof. Dr. Mahmud Seruilka-lem merkezin başkan yardımcısıdır. Ayrıca Merkezin araştırmalar birimi olan Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (Institute for Middle East Strategic Studies) başkanı, İslami Azad Üniversitesi Bilim ve Araştırma Şubesi öğretim üyesi olan Doç. Dr. Keyhan Berzeger'dir.

Araştırma Grupları

- Ortadoğu'da Çatışma ve İş Birliği
- Ortadoğu ve Büyük Güçler
- Basra Körfezi
- Suudi Arabistan
- Türkiye
- Mısır ve Kuzey Afrika

- Dış Politika
- Strateji Araştırmaları
- Enerji Güvenliği
- Ortadoğu'da Düşünce Akımları

8.1. Etkinlikler

Merkez, düzenli olarak yuvarlak masa toplantıları, konferans, seminer ve panel ve atölyeler düzenlemektedir.

8.2. Yayınlar

1. Ortadoğu Araştırmaları (Üç Aylık Dergi)
2. Bölgesel Araştırmalar (Üç Aylık Dergi)
3. Discourse (Üç Aylık İngilizce Dergi)
4. İran ve Arap (Üç Aylık Arapça Dergi)
5. Merkezin internet sayfasında yayınlanan makaleler ve raporlar

9. Ravand Ekonomi ve Uluslararası Araştırmaları Enstitüsü

İngilizce Adı: Ravand Institute for Economic & International Studies

İnternet Sayfası: <https://ravandinstitute.com> (İngilizce)

İlgi Alanı: Dış Politika ve Ekonomi

Kurumsal Statüsü: Bağımsız

Kuruluşu: 2005, Tahran

Enstitü, kendi alanında İran'da ilk ve tek düşünce kuruluşu olduğunu öne sürmektedir. Hükümet yetkilileri, politikacılar, üst düzey yöneticiler, girişimciler, STK'lar, akademisyenler ve medya için ekonomi, jeopolitik, uluslararası ilişkiler ve çevre alanlarında geliştirilecek politikalara ilişkin danışmanlık yapmak merkezin hedefleri arasında yer almaktadır.

Söz konusu enstitü, Dr. Muhammed Hüseyin Âdili tarafından kurulmuştur. 1989-94 yılları arası İran Merkez Bankası'na başkanlık eden Âdili; Japonya, Kanada ve İngiltere'de büyükelçilik yapmıştır. Âdili ayrıca 2014-2017 yılları arası Doğalgaz İhraç Eden Ülkeler Forumu (GECF) Genel Sekreterlik görevinde bulunmuştur.

Eski üst düzey diplomat olan Kiya Tabatabai, enstitünün direktörlüğünü üstlenmektedir. Tabatabai 1982-86 yılları arasında Moskova Büyükelçisi, 1990-94 yıllarında Birleşmiş Milletler Cenevre Temsilcisi ve 1998-2002 yılları

arasında Bern Büyükelçisi olarak görev yapmıştır.

9.1. Etkinlikler

Enstitüsü; ulusal ve uluslararası panel, konferans, sempozyum vb. etkinlikler düzenlemektedir.

9.2. Yayınlar

1. Revend-i İktisadi (Aylık Farsça Dergi)

10. Ebrar-ı Muasır Tahran Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü

Farsça Adı: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران

İngilizce Adı: Abrar Moaser Tehran International Studies & Research Institute

İnternet Sayfası: <http://www.tisri.org/> (Farsça, İngilizce)

İlgi alanı: Dış Politika, Bölgesel Politikalar, Güvenlik ve Uluslararası Ekonomi

Akademik Kadrosu: 18 (7 Asli, 8 Konuk, 3 Asistan)

Kurumsal Statüsü: Bağımsız

Kuruluşu: 2000, Tahran

Dış politika alanında ulusal güvenlik stratejilerini geliştirmeye yardımcı olmak, devletin dış politika ve uluslararası ilişkilerinde etkili olmak ve uluslararası araştırma merkezleriyle irtibat kurmak merkezin hedefleri arasında yer almaktadır. Merkez ayrıca yürüttüğü araştırma ve analizlerin sonucunu ülkenin siyasi karar mercilerine aktardığını belirtmektedir. Bu bağlamda Cumhurbaşkanının yurt dışı seyahatlerinden önce merkez tarafından "Tavsiyename" başlığıyla gidilecek ülkeye ilişkin rapor hazırlandığı ve Cumhurbaşkanına sunulduğu kaydedilmiştir.

Merkez Prof. Dr. Celal Dehkani Firuzabadi yönetiminde faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Tahran Allame Tabatabai Üniversitesi Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi olan Firuzabadi aynı zamanda İran Parlamentosu Araştırmalar Merkezi Siyaset ve Hukuk İşleri Yardımcılığı görevini yürütmektedir. Firuzabadi ayrıca 2017 ve 2018 yıllarında Tahran Güvenlik Konferansı Bilimsel İşlerden Sorumlu Sekreteri olarak görev yapmıştır. Behzad Ahmedi Lefure-

ki merkezin araştırmalardan sorumlu yardımcısı ve Muhammed Arifiyan idari işlerden sorumlu yardımcısıdır.

10.1. Etkinlikler

Merkez; araştırma projeleri hazırlamakta ve panel, seminerler, yuvarlak masa toplantıları, ulusal ve uluslararası sempozyum ve konferanslar düzenlemektedir.

10.2. Yayınlar

1. Ülkelerin Stratejik Analizi (Kitap Serisi)
2. Yumuşak Savaş (Kitap Serisi)
3. İran'ın Nükleer Enerji Dosyası (Kitap serisi)
4. İnsan Hakları (Kitap Serisi)
5. Uluslararası Güvenlik (Kitap Serisi)
6. Dünyadaki Gelişmeler Özeti (Aylık Dergi)
7. Küresel Araştırmalar Derlemesi (Üç Aylık Dergi)
8. Bültenler
9. Merkezin internet sayfasında yayınlanan makaleler, analiz raporları ve diğer yazılar

11. Endişe Sâzân-i Nûr Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

Farsça Adı: موسسه مطالعات راهبردی اندیشه‌سازان نور

İngilizce Adı: Andishe Sazan-e Noor Institute for Strategic Studies

İnternet Sayfası: <http://issnoor.ir> (Farsça, İngilizce, Arapça)

İlgi Alanı: Dış Politika, Güvenlik, Bölgesel Politikalar

Kurumsal Statüsü: Bağımsız

Kuruluşu: 1998, Tahran

Enstitü başkanlığını Dr. Sadullah Zari'i üstlenmektedir. Zari'i ayrıca Farsça, İngilizce, Arapça, İspanyolca ve Urduca yayın yapan "Alwaght" haber ve analiz sitesinin (<http://alwaght.com>) müdürüdür. Merkezin araştırma işlerinden sorumlu başkan yardımcılığını Dr. Ahmed Zarian yürütmektedir.

11.1. Etkinlikler

Söz konusu enstitü araştırma projeleri hazırlamakta ve alanında bilimsel toplantılar organi-

ze etmektedir.

11.2. Yayınlar

1. İslam Dünyası Araştırmaları (Üç Aylık Dergi)
2. Sebil Uluslararası Araştırmalar Dergisi (Haftalık)
3. Muhtelif Kitaplar
4. Merkezin internet sayfasında yayınlanan makaleler, analiz raporları ve diğer yazılar

12. Tedbir Ekonomi Yönetimi Araştırmaları Enstitüsü

Farsça Adı: مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

İngilizce Adı: Tadbir Institute of Economic Resaerch (TIER)

İnternet Sayfası: <http://tier.ir/> (Farsça, İngilizce)

İlgi alanı: Ekonomi Politikaları

Akademik Kadrosu: 25 Kişi

Kurumsal statüsü: Bağımsız

Merkez, çalışmalarını ekonomi güvenliği üzerine yoğunlaştırdığını açıklamaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmalarla ülke ekonomisini teorik, bilimsel ve araştırmaya dayalı bir şekilde sağlamlaştırmak, ulusal ekonominin güvenliğini artırmak ve alana ilişkin Farsça literatüre katkıda bulunmak merkezin hedefleri arasında yer almaktadır. Dr. Muhammed Caferi merkezin genel müdürüdür.

Araştırma Grupları

- İran Ekonomisi
- Ekonomik Güvenlik
- Ekonomik Yolsuzluklar
- Enerji ve Çevre Ekonomisi
- Uluslararası İlişkiler ve Siyasal Ekonomi
- Parasal ve Finansal Ekonomi

12.1. Etkinlikler

Söz konusu enstitü araştırma projeleri hazırlamakta ve alanında bilimsel toplantılar organi-

12.1. Yayınlar

1. Ekonomik Güvenlik (Aylık Dergi)
2. Alana İlişkin Kitap Yayınları
3. Merkezin internet sayfasında yayımlanan makaleler, analiz raporları ve diğer yazılar

13. Bilim, Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Farsça Adı: پژوهشکده مطالعات راهبردی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

İngilizce Adı: Research Institute of Strategic Studies (RISS)

İnternet Sayfası Adresi: <http://www.riss.ir/> (Farsça, İngilizce)

İlgi Alanı: Kamu Politikaları, Dış Politika, Güvenlik, Ekonomi, Toplum, Kültür Politikaları

Akademik Kadrosu: 13 Kişi

Kurumsal Statüsü: Devlet Kuruluşu (Bilim, Araştırma ve Teknoloji Bakanlığına bağlı)

Kuruluşu: 1997, Tahran

Faaliyetlerini İran'ın ulusal güvenliği üzerine yoğunlaştırdığını belirten merkez özellikle yayınlarıyla ilgili alandaki literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Karar alıcı kurumlar ile stratejistler arasında bir köprü oluşturmak da merkezin amaçları arasındadır. Bu doğrultuda merkeze ait "Stratejik Araştırmalar" dergisinde uluslararası ilişkiler, siyaset, güvenlik, ekonomi, toplum, kültür vb. alanlarda akademisyenlerin ve uzmanların çalışmalarına yer verilmektedir. Merkezin başkanvekilliğini Doç. Dr. Mahmud Yazdanfam üstlenmektedir.

Araştırma Grupları

- Teorik Çalışmalar ve Metodoloji
- İran
- Uluslararası İlişkiler ve ABD Araştırmaları
- Hukuk ve Ulusal Güvenlik

13.1. Etkinlikler

Merkez, araştırma projeleri hazırlamakta ve alanında bilimsel toplantılar düzenlemektedir.

13.2. Yayınlar

1. Stratejik Araştırmalar Dergisi (3 Aylık Dergi, <http://quarterly.risstudies.org/>)
2. Ulusal Güvenlik Gözlemcisi (Aylık Dergi)
3. Merkezin internet sayfasında yayımlanan makaleler, analiz raporları ve diğer yazılar

14. Şehit Beheştî Üniversitesi Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü

Farsça Adı: پژوهشکده مطالعات منطقه ای دانشگاه شهید بهشتی

İngilizce Adı: Institute for Regional Studies (IRS)

İnternet Sayfası: <https://sbu.ac.ir/Res/RegionalStudies> (Farsça, İngilizce)

İlgi Alanı: Dış Politika; Bölgesel Politikalar

Akademik Kadrosu: 8 (ŞBÜ öğretim üyesi)

Kurumsal Statüsü: Tahran Şehit Beheştî Üniversitesine Bağlı

Kuruluşu: 1997, Tahran

Enstitü, bölgesel konularda devletin dış politika oluşturan kurumlarına kurumsal destek sağlamak, bölgesel politikalar hakkında kamuoyunu bilgilendirmek, akademik çalışmalar yayımlamak ve yabancı düşünce kuruluşlarıyla irtibat kurmak gibi amaçlar gütmektedir. Enstitünün müdürlüğünü Doç. Dr. Davud Garayak Zendi yürütmektedir.

Araştırma Grupları

- İslam Dünyası ve İran
- Doğu Araştırmaları
- Batı Araştırmaları

14.1 Etkinlikler

Söz konusu enstitü araştırma projeleri hazırlamakta ve alanında bilimsel toplantılar düzenlemektedir.

15. İran-Avrasya Araştırmaları Enstitüsü

Farsça Adı: (ایراس) مؤسسه مطالعات ایران و اوراسیا

İngilizce Adı: The Institute for Iran-Eurasia Studies (IRAS)

İnternet Sayfası: <http://www.iras.ir/> (Farsça, İngilizce)

İlgi Alanı: Bölgesel Politikalar (Orta Avrasya)

Akademik Konsey Üyesi: 27 Kişi

Kurumsal Statüsü: Bağımsız

Kuruluşü: 2004, Tahran

Enstitü, Orta Asya, Rusya ve Kafkasya odaklı çalışmalar yürütmektedir. Söz konusu bölgelere ilişkin incelemelerde bulunmak ve bu bölgeye özgü politika oluşturmaya yardımcı olmak enstitünün hedefleri arasındadır. Enstitünün yönetimini Doç. Dr. Davud Kiyani yürütmektedir. Kiyani aynı zamanda İslami Azad Üniversitesi Kum Şubesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesidir. Tahran Üniversitesi Küresel Araştırmalar Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cihangir Keremi, Düzenin Yararını Teşhis Konseyi Stratejik Araştırmalar Merkezi Rusya ve Orta Asya Masası Başkanı Dr. Mahmud Şûri, Tahran Allame Tabatabai Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Dr. Öğr. Üyesi Mandana Tişeyar ve Meryem Senayi merkezin yönetim kurulu üyeleridir.

Araştırma Grupları

- Rusya ve Doğu Avrupa
- Orta Asya ve Kafkasya

15.1. Etkinlikler

Söz konusu enstitü araştırma projeleri hazırlamakta ve alanında bilimsel toplantılar organize etmektedir.

15.2. Yayınlar

1. İran ve Avrasya (IRAS) (Altı Aylık Dergi)
2. Rusya ve Orta Asya Dergisi (İki Aylık Dergi)
3. Merkezin internet sayfasında yayımlanan makaleler, analiz raporları ve diğer yazılar

Sonuç

İran'da düşünce kuruluşları gelişmeye başladığı dönemden bugüne önemli bir yol kat etmiştir. Günümüzde özellikle devletin başat kurumlarına bağlı merkezler, İran'ın çeşitli alanlarda politika geliştirmesinde etkin bir role sahiptir. Etkinlik açısından bu merkezleri, üniversiteye

bağlı düşünce kuruluşlarıyla bağımsız düşünce kuruluşları takip etmektedir.

Devlete bağlı önde gelen düşünce kuruluşlarının uluslararası kurum ve kuruluşlarla ve yabancı yetkililerle daha eski ve güçlü ilişkileri bulunmaktadır. Ancak bu durum son zamanlarda diğer düşünce kuruluşları tarafından da dikkate alınmış ve söz konusu merkezler yurt dışındaki muhataplarıyla irtibatlarını geliştirmeye ve özellikle kamu diplomasisi açısından birtakım girişimlerde bulunmaya başlamıştır.

Son olarak İran'da devlete bağlı düşünce kuruluşları ciddi ilerlemeler kaydetmiş olsa da henüz bağımsız düşünce kuruluşlarının gelişmesinin önündeki temel hukuki, siyasi ve ekonomik sorunlar aşılmış değildir. Bütün bu sorunlara rağmen, düşünce kuruluşlarının İran siyasetindeki etkili rolü önümüzdeki süreçte de artarak devam edecektir.

Tablo 1: İkincil Derece Önemli Düşünce Kuruluşları

	Adı (Türkçe)	Adı (Farsça)	Adı (İngilizce)	Kurumsal Statü	Kuruluş	Yetkili İsimler	Faaliyet Alanı	Etkinlik Yayın	İnternet Sayfası
1	Uluslararası Barış Araştırmaları Merkezi	مرکز بین المللی مطالعات صلح	International Peace Studies Center (IPSC)	Bağımsız Kuruluş	2005 Tahrn	Selman Safavi (Başkan)	Güvenlik, Dış Politika, Bölgesel Politikalar	"Adil Barış Diplomasisi" Farsça üç aylık dergi	http://peace-ipsc.org/ (İngilizce, Farsça)
2	Tahrn Üniversitesi Kamu Politikaları Araştırmaları Merkezi	مرکز مطالعات سیاستگذاری عمومی دانشگاه تهران	-	Tahrn Üniversitesine Bağlı	2009 Tahrn	Abbas Musallanejad, Hamid Rıza Melek Muhammedi, Mecid Vahid, Kiyümers Eşteriyani (Öğretim Üyeleri)	Kamu Politikaları	Seminer ve paneller, eğitim kurs ve atölyeleri, "Kamu Politikaları" üç aylık dergi	https://cpps.ut.ac.ir (Farsça, İngilizce)
3	İstihbarat Bakanlığı Ulusal Güvenlik Stratejik Araştırmaları Merkezi	مرکز بررسی های استراتژیک امنیت ملی	-	Devlet Kuruluşu (İstihbarat Bakanlığına Bağlı)	-	Dr. Cemal Şefii (Başkan)	Güvenlik	"Tahrn Güvenlik Konferansı" ortaklarından (Dr. Şefii konferansın yürütme komitesi başkanıdır)	-
4	İçişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar ve Eğitim Merkezi	مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور	-	Devlet Kuruluşu (İçişleri Bakanlığına Bağlı)	Tahrn	Dr. Celal Dirahşe (Başkan)	Güvenlik	Seminer ve paneller; eğitim kursları, proje ve raporlar, elektronik kitap yayınları	https://goo.gl/7DEK8e (Farsça)
5	Ekonomik İşler Araştırmalar Merkezi	پژوهشکده امور اقتصادی	-	Devlet Kuruluşu (Ekonomi Bakanlığına Bağlı)	1999 Tahrn	Yekta Eşrefi (Direktör)	Ekonomi	Proje, rapor, kitap yayınları	http://www.earc.ac.ir/ (Farsça)
6	Kafkasya Araştırmaları Vakfı	بنیاد مطالعات قفقاز	Caucasus Studies Institute	Bağımsız Kuruluş	2006 Tahrn	Mehdi Hüseyini	Bölgesel Politikalar	Seminer ve paneller; eğitim kursları, "Vatan Yolu" dergisi	http://www.ccsi.ir (Farsça, İngilizce)
7	İran Siyasal Bilimler Derneği	انجمن علوم سیاسی ایران	Iranian Political Sciences Association (IPSA)	Bağımsız Kuruluş	2003 Tahrn	Abdul Emir Nebevi, Kadir Nasiri, Cihangir Keremi, Ali Mürşidi-Rad, Gulam-Rıza Haddad (Yönetim Kurulu)	Siyaset ve Uluslararası İlişkiler, Bölgesel Politikalar	Ulusal ve uluslararası konferanslar, seminer ve paneller, projeler, "Siyasal Bilimler Araştırmaları" dergisi	http://www.ipsa.ir/ (Farsça, İngilizce)
8	Tebyin Stratejik Araştırmalar Merkezi	انديشكده راهبردی تبیین	Tabyin Center for Strategic Studies	Bağımsız Kuruluş	2012 Tahrn	-	Dış Politika, Bölgesel Politikalar, Güvenlik	Seminer ve paneller, raporlar, merkezin internet sayfasında yayınlanan analizler	http://tabyincenter.ir/ (Farsça)
9	NEDA Enstitüsü	موسسه ندا	NEDA Institute	Bağımsız Kuruluş	1997 - Tahrn	-	Bölgesel Politikalar	Seminerler ve paneller, konferanslar, raporlar, merkezin internet sayfasında yayınlanan analizler	http://nedains.com/ (Farsça, İngilizce, Arapça)
10	İran Uluslararası İlişkiler Derneği	انجمن ایرانی روابط بین الملل	Iranian International Studies Association	Bağımsız Kuruluş	2006 - Tahrn	Arslan Kurbanı Şeyh-Nişin (Yönetim Kurulu Başkanı), Ziyauddin Saburi (Sekreter)	-	Seminer ve paneller, ulusal ve uluslararası konferanslar, eğitim kursları, yabancı ve uluslararası ilgili kurumlarla iletişim, "Uluslararası İlişkiler Araştırmaları" üç aylık dergi, "Küresel Politika" üç aylık dergi	http://iisa.ir (Farsça, İngilizce)
11	İran Jeopolitik Derneği	انجمن ژئوپلیتیک ایران	Iranian Association of Geopolitics	Bağımsız Kuruluş	2003 Tahrn	Muhammed Hüseyin Papoli Yazdi (yönetim kurulu başkanı), Murad Kaviyani (Sekreter)	-	Seminer ve paneller, konferanslar, eğitim kursları, "Jeopolitik" üç aylık dergi	http://www.iag.ir (Farsça, İngilizce)
12	Arya Stratejik Araştırmalar Merkezi	مرکز پژوهشی راهبردی آریا	Arya Strategic Studies Center	Bağımsız Kuruluş	2007 - Tahrn	Emir Muhibbiyan (Başkan)	İç Politika, Dış Politika, Bölgesel Politikalar, Ekonomi, Toplum ve Kültür	Seminer ve paneller, eğitim kursları, projeler, yabancı yayın organları makale derlemeleri çevirisi, kitap yayınları, merkeze bağlı haber ajansı (http://www.aryanews.com/)	http://www.aryassc.com (Farsça)

Tablo 1: İkincil Derece Önemli Düşünce Kuruluşları

	Adı (Türkçe)	Adı (Farsça)	Adı (İngilizce)	Kurumsal Statü	Kuruluş	Yetkili İsimler	Faaliyet Alanı	Etkinlik Yayın	İnternet Sayfası
13	İslam Dünyası Gelecek Araştırmaları Enstitüsü	موسسه آینده پژوهی جهان اسلام	Institute of Islamic World Future Studies (IIWFS)	Bağımsız Kuruluş	2009 Tahran	Hamza Safavi (Direktör)	Bölgesel Politikalar	Seminer ve paneller, konferanslar, merkezin internet sayfasında yayınlanan raporlar, makale ve analizler	http://www.iifws.com/ (Farsça, İngilizce)
14	Uluslararası Kültürel Araştırmalar Merkezi	مرکز مطالعات فرهنگی بین المللی	-	Devlet Kuruluşu (İslami Kültür Ve İlişkiler Kurumuna Bağlı)	1990 - Tahran	Muhammed Ali Rabbani (Başkan)	Bölgesel Politikalar	Seminer ve paneller, sempozyum ve konferanslar, analiz ve raporlar, kitap yayınları, "Uluslararası Kültürel İlişkiler Araştırmaları" üç aylık dergi	http://motaleaat.ir (Farsça)
15	Araştırma Merkezi	مرکز پژوهشی آرا	Ara Research Center	Bağımsız Kuruluş	2011 Tahran	Mehrdad Bezrpaş (Direktör)	Kamu Politikaları	Rapor ve kitap yayınları, merkezin internet sayfasında yayınlanan analizler	http://ararc.ir (Farsça)
16	Uluslararası İlişkiler Düşünce Kuruluşu	انديشكده روابط بين الملل (موسسه احیاء صنایع نرم آینده)	International Relations Think Tank (Institute for the restoration of Future Industries)	Bağımsız Kuruluş	2006 Tahran	Dr. Abdulmecid Zawari (Direktör)	Siyaset ve Uluslararası Politikalar	Seminer ve paneller; "Uluslararası İlişkiler Düşüncesi" aylık dergi, raporlar, kitap özeti ve kitap yayınları, merkezin internet sayfasında yayınlanan analizler	http://www.irthink.com
17	Basra Körfezi Araştırmaları Merkezi	مرکز مطالعات خلیج فارس	Persian Gulf Studies Center (PGSC)	Bağımsız Kuruluş	2008 Kerec	Ruzbeh Parsapur (Direktör), Mesud Rızai (Direktör Yardımcısı)	Bölgesel Politikalar	Merkezin internet sayfasında yayınlanan bilgiler, makale ve analizler	http://www.persiangulf-studies.com (Farsça, İngilizce, Arapça)
18	Şerif Teknik Üniversitesi Devlet ve Siyaset Yapımı Düşünce Kuruluşu	انديشكده مطالعات حاکمیت و سیاست گذاری	Governance and Policy Think Tank (GPTT)	Şerif Teknik Üniversitesine Bağlı	2015 Tahran	Muhammed Sâdik İmamiyan (Başkan)	Kamu politikaları	Seminer ve paneller, konferanslar, merkezin internet sayfasında yayınlanan raporlar, makale ve analizler	http://gptt.ir/ (Farsça, İngilizce)
19	Hikmet Siyaset ve Stratejik Araştırmaları Merkezi	پژوهشكده سیاست پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت	Hekmat Institute for Policy and Strategic Studies	Bağımsız Kuruluş	2012 Tahran	Mehdi Şamlı-Haciabadi (Direktör)	Politika, Ekonomi, Toplum ve Kültür	Seminer ve paneller, konferanslar, projeler, kitap yayınları, merkezin internet sayfasında yayınlanan raporlar, makale ve analizler	http://hekmat.ac.ir (Farsça)
20	İran Düşünce Kuruluşları Ağı	شبكة كائونهای تفکر ایران ایتان	Iran Think Tanks Network (ITAN)	Bağımsız Kuruluş	2000 Tahran	Murtaza Firuzabadi (Direktör)	İç Politika, Ekonomi, Eğitim	Merkezin internet sayfasında yayınlanan raporlar, makale ve analizler	https://itan.ir/ (Farsça)
21	İslam Dünyası Araştırmaları Merkezi	انديشكده مطالعات جهان اسلام	-	Bağımsız Kuruluş	2014 Tahran	Emir Mesruri (Başkan)	Bölgesel Politikalar	Merkezin internet sayfasında yayınlanan raporlar, makale ve analizler	http://cwis.ir/ (Farsça)
22	Uluslararası Hazar Denizi Araştırmaları Enstitüsü	موسسه بین المللی مطالعات دریای خزر	International Institute of Khazar Sea Studies (IIKSS)	Bağımsız Kuruluş	2016 Sâri (Mazenderan Eyaleti)	Meysem Ârai-Derunkola (Kurucu ve Direktör)	Politikalar	Merkezin internet sayfasında yayınlanan yazı ve analizler, danışmanlık hizmeti	http://www.iikss.com (Farsça, İngilizce, Rusça)
23	Japonya Araştırmaları Merkezi	مرکز مطالعات ژاپن	Center for Japanese Studies	Bağımsız Kuruluş	2009 -Tahran	Abbas Hüseyinnejad (Yönetim)	Bölgesel	Merkezin internet sayfasında yayınlanan bilgiler, makale ve analizler	http://japanstudies.ir/ (Farsça)
24	Tahran Üniversitesi Kuzey Amerika ve Avrupa Araştırmaları Merkezi	موسسه مطالعات آمریکای شمالی و اروپا	Institute for North American and European Studies (INAES)	Tahran Üniversitesine Bağlı	2005 - Tahran	Yunus Şekerhah (Başkan)	Bölgesel Politikalar	Seminer ve paneller, konferanslar, projeler, eğitim kursları, kitap yayınları, merkezin internet sayfasında yayınlanan raporlar, makale ve analizler	http://inaes.ut.ac.ir (Farsça, İngilizce, Spanyolca)
25	Ulusal Araştırmalar Merkezi	موسسه ملی مطالعات	-	Bağımsız Kuruluş	1997 - Tahran	Ali Kerimi (Direktör)	Güvenlik, Bölgesel Politikalar	Seminer ve paneller, konferanslar, projeler, eğitim kursları, danışmanlık hizmetleri, rapor ve kitap yayınları, "Ulusal Araştırmalar" üç aylık dergi, "Name-i Hüvvet" aylık dergi	http://www.rinsweb.ir (Farsça)
26	Mirsad Stratejik Araştırmalar Merkezi	انديشكده مرصاد	Mersad Center for Strategic Studies	Bağımsız Kuruluş	2012 - Kum	Muhammed Mehdi Tecrişi (Direktör)	Bölgesel Politikalar	Seminer ve paneller, raporlar	http://mersadcss.com (Farsça, Arapça)

Tablo 2: Üçüncül Derece Önemli Düşünce Kuruluşları

	Adı (Türkçe)	Adı (Farsça)	Adı (İngilizce)	İnternet Sayfası
1	El-Mustafa Uluslararası Araştırmalar Merkezi	پژوهشکده مطالعات منطقه ای المصطفی	Al-Mustafa International Research Institute	http://iri.miu.ac.ir (Farsça, Arapça, İngilizce)
2	Vizyon ve Gelecek Araştırmaları Enstitüsü	پژوهشکده چشم‌انداز و آینده‌پژوهی	Institute of Vision and Futuring	http://ivafac.ir (Farsça, İngilizce)
3	Orta Avrasya Araştırmaları	مطالعات اوراسیای مرکزی	Central Eurasia Studies	https://jcep.ut.ac.ir (Farsça)
4	Şerif Teknik Üniversitesi Bilim, Teknoloji ve Sanayi Politikaları Geliştirme Merkezi	پژوهشکده سیاستگذاری علم، فناوری و صنعت دانشگاه صنعتی شریف	-	http://ristip.sharif.ir (Farsça)
5	Tovsiye Stratejik Araştırmalar Merkezi	مرکز پژوهشی مطالعات راهبردی توسعه	Tousee Srtategic Research Center	http://www.tsrc.ir/ (Farsça)
6	Besic Araştırmalar Merkezi	پژوهشکده تحقیقات و مطالعات بسیج	-	http://bro.ir (Farsça)
7	Siyasal Araştırmalar Enstitüsü	موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی	Political Studies & Research Institute	http://ir-psri.com (Farsça)
8	Mubin Araştırmalar Enstitüsü	موسسه مطالعات و تحقیقات مبین	Mobin Research & Studies Institute	http://mrsi.ir (Farsça)
9	Yakin Düşünce Kuruluşu	اندیشکده یقین	Yaghin Doctrinal Analysis Center	http://andishkadeh.ir (Farsça)
10	Medrese ve Üniversite Araştırma Merkezi	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	Research Institute of Hawzah & University	http://www.hawzeh.ac.ir/ (Farsça, İngilizce, Arapça)
11	Yeni İslam Medeniyeti Düşünce Kuruluşu	اندیشکده تمدن نوین اسلامی	-	http://tamadonnovin.ir/ (Farsça)
12	Din ve Ekonomi Araştırmaları Merkezi	موسسه مطالعات دین و اقتصاد	Institute of Religion & Economic Studies	http://www.ires.ir (Farsça)
13	Siyaset Stratejisi Araştırmaları	پژوهش‌های راهبردی سیاست	Strategic Research of Politics	http://qps.atu.ac.ir/ (Farsça, İngilizce)
14	Muhacir Düşünce Kuruluşu	اندیشکده مهاجر	Mohajer Think Tank	http://mohaajer.ir (Farsça)
15	İmam Sadık Üniversitesi Besic Teşkilatı Araştırmaları Merkezi	مرکز تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق	-	http://rc.basijisu.ir (Farsça)
16	Uluslararası Avrasya Düşünce Kuruluşu	اندیشکده بین‌المللی اوراسیا	Eurasian Think Tank	http://ehitt.com (Farsça)
17	Yahudilik Araştırmaları Merkezi	اندیشکده مطالعات یهود	Jewish Studies Center	http://jscenter.ir/ (Farsça)
18	Şahis Düşünce Kuruluşu	اندیشکده شاخص	Shakhes Think Tank	http://andishkadehshakhes.ir/ (Farsça)
19	Hikmet-i Ahd Düşünce Kuruluşu	اندیشکده حکمت عهد	Hekmat Ahd Think tank	http://hekmat-ahd.ir/ (Farsça)
20	Muşir Düşünce Kuruluşu	اندیشکده مشیر	Moshir Think Tank	http://moshir.net/ (Farsça)
21	Porseş Siyasal-Ekonomik Araştırmalar Merkezi	موسسه مطالعات سیاسی اقتصادی پرسش	Porsesh Institute of Political	http://qporsesh.com (Farsça)
22	İran Gelecek Araştırmaları Derneği	انجمن آینده‌نگری ایران	Economic Studies	http://www.irfsa.ir (Farsça, İngilizce)
23	İslami Devrim Ufukları Düşünce Kuruluşu	اندیشکده آفاق انقلاب اسلامی	Iran Future Association	http://afaqcenter.ir (Farsça)

Tablo 3: İnternet Siteleri

	Adı (Türkçe)	Adı (Farsça)	Adı (İngilizce)	İnternet Sayfası
1	İran Diplomasisi	دیپلماسی ایرانی	Iranian Diplomacy	http://irdiplomacy.ir (Farsça, İngilizce)
2	Rusya Gözlemcisi	دیدبان روسیه	Russia Viewer	http://www.russiaviewer.com (Farsça)
3	Analiz, Gözlemci Sitesi	پایگاه تبیینی، تحلیلی و جریان شناسی دیدبان	-	http://didban.ir (Farsça)
4	Burhan Analiz Sitesi	پایگاه تحلیلی-تبیینی	-	http://www.borhan.ir/ (Farsça)
5	Goftogu Haber-Analiz Sitesi	رسانه خبری تحلیلی گفنگو	-	http://www.goftogoonews.com/ (Farsça)
6	Bahar Haber-Analiz Sitesi	پایگاه خبری-تحلیلی بهار	-	http://www.baharnews.ir/ (Farsça)
7	Omidname Haber-Analiz Sitesi	پایگاه خبری-تحلیلی امیدنامه	-	http://omidnameh.com/ (Farsça)
8	Ruz-i Nev Haber-Analiz Sitesi	پایگاه خبری-تحلیلی روزنو	-	http://roozno.com/ (Farsça)
9	Tedbir 24 Haber-Analiz Sitesi	پایگاه خبری-تحلیلی تدبیر 24	-	http://tadbir24.ir/ (Farsça)

İran Araştırmaları Merkezi

İRAM HAKKINDA

Yeni, bağımsız bir düşünce kuruluşu olan İran Araştırma Merkezi (İRAM), temel bir özelliğiyle ülkemizdeki diğer araştırma merkezlerinden farklılık göstermektedir. İRAM, yalnızca İran ve bağlantılı konular üzerine araştırmalar gerçekleştirmektedir. Ciddi bir kültürel ve tarihsel derinliğe sahip, Ortadoğu'daki siyasal etkinliği artan ve çok yönlü ilişkilere sahip olduğumuz komşu ülke İran ile ilgili konuları layıkıyla inceleyebilmek zaruret haline gelmiştir. İRAM'ın ana hedefi kamuoyunun birincil kaynaklardan doğru ve kapsamlı bilgi ve analize ulaşmasını sağlamaktır. İran ile ilgili konularda çalışma yapan akademisyenler ve araştırmacılar için çeşitli eğitim ve araştırma imkânları sunmayı ve alanda çalışan kişiler için ortak bir platform olmayı amaçlamaktadır. İran iç ve dış politikaları, ekonomisi ve toplumsal-kültürel yapısı alanlarında üretilen bilgiler, iki ülke arasındaki ilişkileri ve anlayışı geliştirmeye de katkı sağlayacaktır. Merkezimiz İran'da, Ortadoğu'da ve Batı'daki bilgi birikimini ülkemize ve ülkemizdeki birikimi de dünya kamuoyuna taşıyacak kadroya sahiptir.

Oğuzlar Mh. 1397. Sk. No: 14 06520 Çankaya / Balgat - Ankara / Türkiye
Tel: +90 312 284 55 02 - 03 Faks: +90 312 284 55 04
e-mail: info@iramcenter.org www.iramcenter.org

"Bu çalışmanın tüm telif hakları İran Araştırmaları Merkezi'ne (İRAM) aittir"